

FUGLALÍF OG FERÐAMENN Í INGÓLFSHÖFÐA

MINNISBLAÐ

VERKNÚMÉR: 09300-001
VERKHLUTI: 020
HÖFUNDUR: Arnór Þórir Sigfússon
DREIFING: Umhverfisstofnun

DAGS.: 2018-06-27
NR.: 0001

Efni: Skoðun á fuglalífi í Ingólfshöfða

Þann 14. júní 2018 var farin vettvangsferð í Ingólfshöfða að beiðni Umhverfisstofnunar. Tilgangur ferðarinnar var að meta áhrif ferðamanna á fuglalíf í höfðanum og hvort ástæða sé talin vera á að vernda varp fugla í höfðanum á einhverjum tíma. Helsta umferð ferðamanna í Ingólfshöfða er á vegum Örnefaferða ehf. sem er með skipulagðar ferðir með leiðsögumönnum. Samkvæmt heimasíðu fyrirtækisins¹ þá eru að jafnaði tvær ferðir á dag, kl 10:15 og 13:30 en suma daga eruð ferðir allt að fimm á dag og bætast þá við ferðir kl. 09:00, 11:45 og 14:30. Ferðin tekur um tvo og hálfan tíma en af því er um klukkutími í ferðir fram og til baka þannig að ferðamenn eru um einn og hálfan tíma í höfðanum. Samkvæmt því þá eru ferðamenn á svæðinu að jafnaði frá kl. 10:45 til 16:30 en utan þess tíma er ekki að vænta mikilla mannaferða.

Undirritaður fór með hópi ferðamanna í ferð kl. 13:30 og var landvörður frá Umhverfisstofnun, Arnaldur Björnsson með í för. Tveir starfsmenn voru frá fyrirtækinu, leiðsögumaður og aðstoðarmaður auk um tuttugu ferðamanna, bæði erlendra og íslenskra. Ekið er á dráttarvél með heyvagni aftaní þar sem farþegar standa. Komið er að höfðanum miðjum að norðanverðu þar sem farþegar fara úr vagninum og ganga upp sandbrekku. Norðvesturhluti höfðans er lítt gróinn og þar liggur yfir hluta hans foksandur og er sandbrekkan þannig til komin. Þegar upp var komið þá hélt ferðamannahópurinn af stað til austurs eftir brún höfðans en áður hafði leiðsögumaðurinn farið yfir það sem í vændum væri og brýndi fyrir ferðamönnum að halda hópinn og fylgja göngustíg. Tjáði hann þeim einnig að við værum á vegum Umhverfisstofnunar og myndum fara víða um höfðann og að þeir mættu ekki fylgja okkur. Við héldum í humátt á eftir hópnum fyrst en gengum síðan til suðausturs á ská yfir höfðann og gaf það okkur færi á að meta fuglalíf í höfðanum og jafnframt fylgjast með hópnum úr fjarlægð. Hópurinn fylgdi brúninni austur um og suður fyrir höfðann, að vita sem er við suðausturhorn höfðans. Þar hittum við hópinn á ný en ferðamennirnir virtust aðallega vera að sækjast eftir að sjá lunda og aðra bjargfugla auk þess sem þau sáu til skúmanna sem þarna verpa. Frá vitanum gengu ferðamennirnir eftir stíg þvert yfir höfðann til baka að vögnunum. Við gengum til baka aðeins vestar yfir höfðann og hittum þá við vagnana.

Í stuttri ferð eins og farin var gafst ekki tími til að meta fjölda fugla í Ingólfshöfða heldur var gengið um hluta af höfðanum og fuglategundir uppi á honum kannaðar. Til eru heimildir um bjargfuglavarp í höfðanum^{2,3} og ekki var tími til að meta það svo eingöngu var kannað fuglalíf uppi á höfðanum. Að skúmnum undanskildum þá var fuglalíf uppi á höfðanum fremur fábreytt og þéttleiki fugla lítill. Höfundur taldi að a.m.k. 110 pör væru af skúmum í Ingólfshöfða og er það nærri því sem segir í bæklingi Umhverfisstofnunar um friðlandið⁴ frá 2006 en þar er talið að 104 pör hafi orpið í höfðanum 1999. Á

¹ <https://www.fromcoasttomountains.com/ingolfshofdi-puffin-tour>

² <https://www.ni.is/greinar/ingolfshofdi>

³ <https://ust.is/library/Skrar/Einstaklingar/Veidi/radstofun/Bjargfuglavoktun2017.pdf>

⁴ <http://eldri.ust.is/media/fraedsluefni/Ingolfshofdabaklingur-islenska-2006.pdf>

heimasíðu ferðapjónustuaðilans er sagt að um 150 pör af skúmum verpi í höfðanum⁵. Aðrir fuglar sem sáust og voru líklegir varpfuglar voru sólskríkjur, en sex líkleg varppör sáust, maríuerla sást við brún norðan við vita og tvö þúfuttlingspör sáust einnig. Sandlóupar sást á miðjum höfðanum, sunnan við þar sem gengið var upp. Um helmingur af grónu svæði höfðans var kannað þannig að sjá má að þéttleiki fugla, annarra en skúma, er lítill og tegundir fáar. Gæsaskítur sást á miðjum höfðanum skammt frá smá tjörn og bleytum en engar gæsir sáust. Ekki varð vart við kríur eða máfa sem líklega varpfugla en máfar og kríur sáust á flugi suður af höfðanum. Í sandskafla vestan við uppgönguna sáust refaspor og sagði leiðsögumaðurinn að vart yrði við refi í höfðanum. Það að refir fari um ásamt því að skúmar eru öflugir ránfuglar og ræna einnig eggjum og ungum, er líkleg skýring á því að ekki er þéttara og fjölbreyttara varp mófugla uppi á höfðanum. Fleiri tegundir mófugla sáust í t.d. námunda við húsið þar sem lagt var upp í ferðina út í höfðann.

Ferðamannahópurinn sem var á ferð með okkur virtist hlíta vel fyrir mælum leiðsögumansins og hélt sig við gönguleið við brúnina sem myndast hefur af umferð fólks um höfðann. Skúmspar sem var við gönguleiðina rétt austan við uppgönguna var mjög gæft og ekki árásgjarnt þannig að gott færi gafst þar fyrir ferðamennina að taka myndir af skúmnum. Ef gengið var aðeins inn á höfðann þar sem varp var þéttara þá voru skúmarnir mun árásgjarnari (sjá mynd) og líklegt að þeir haldi ferðamönnum við gönguleiðina því flestir óttast árásgjúma. Í ljósi þessa og að fuglavarp að skúmnum undanskildum er fábreytt og þéttleiki lítill þá er ekki líklegt að umferð ferðamanna hafi mikil áhrif á fuglavarp í höfðanum. Bjargfugl sem ferðamenn eru helst að skoða er minna næmur fyrir umferð manna uppi á brún og því ekki líklegt að verulegra áhrifa gæti af umferð ferðamanna um höfðann á bjargfuglinn. Ferðirnar eins og þær eru skipulagðar í dag, með hóflegum fjölda ferða og takmarkaða leið sem farin er eru þannig úr garði gerðar að þær ættu hafa ekki neikvæð áhrif á fuglavarp í höfðanum og telur höfundur að ekki þurfi að gera breytingar á skipulagi þeirra.

Á heimasíðu Öræfaferð ehf. eru einnig auglýstar ljósmyndaferðir⁶ sem farnar eru einu sinni til tvisvar í viku kl. 6:45 í þrjár klukkustundir. Hámarksfjöldi ljósmyndara í ferð eru tíu manns. Brýnt er fyrir ljósmyndurum á heimasíðunni að sýna fuglum tillitssemi s.s. með því að dvelja ekki lengi við hreiður og að allir ljósmyndarar verða að vera í sjónmáli við leiðsögumann allan tímann og að hlýða því þegar hann segir þeim að færa sig úr stað. Kynningaefni á heimasíðunni með leiðbeiningum um hegðun er til fyrirmyndar og það sem höfundur sá til leiðsögumanns og starfsfólks bendir til að vel sé hugað að því að draga úr áhrifum ferðamanna á fuglalíf og náttúru svæðisins. Því ætti ferðapjónusta með núverandi fyrirkomulagi að geta starfað áfram án teljandi áhrifa á fuglalíf og náttúru Ingólfshöfða.

Skúmur í árásarhug (ljósmynd APS 2018).

⁵ <https://www.fromcoasttomountains.com/ingolfshofdi-photo-tour>

⁶ <https://www.fromcoasttomountains.com/ingolfshofdi-photo-tour>